

Sygn. akt XXVIII C 12314/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2024 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

Protokolant: sekretarza sądowy Elżbieta Gułajska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2024 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **M. B.**

przeciwko **Bank (...) S.A. z siedzibą w W.**

o ustalenie i o zapłatę z roszczeniami ewentualnymi

I. ustala, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny, wynikający z umowy o kredyt hipoteczny NR (...) z dnia 03 lipca 2007 roku;

II. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda kwoty: 275 150,07 zł (dwieście siedemdziesiąt pięć tysięcy sto pięćdziesiąt złotych i siedem groszy) oraz 65 322,95 CHF (sześćdziesiąt pięć tysięcy trzysta dwadzieścia dwa franki szwajcarskie i dziewięćdziesiąt pięć centymów) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia 20 lipca 2021 roku do dnia zapłaty;

III. zasądza od strony pozwanej Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda kwotę 11 817 zł (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 10 800 zł (dziesięć tysięcy osiemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt XXVIII C 12314/21

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 10 kwietnia 2024 roku

Wpозwie, wniesionym w dniu 01 września 2021 roku (k. 141 – data nadania przesyłki poleconej) przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. (dalej też jako: Bank (...) S.A.” lub Bank), powód M. B. domagał się: 1. ustalenia nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego z umowy o kredyt hipoteczny nr (...), zawartej pomiędzy nim a stroną pozwaną w dniu 03 lipca 2007 roku oraz 2. zasądzenia, w związku z nieważnością tej umowy, od strony pozwanej na jego rzecz kwoty 275 150,07 zł oraz kwoty 65 322,95 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 lipca 2021 roku do dnia zapłaty.

Ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższych żądań, powód wniósł o: 1. ustalenie, że w/w umowa nie wykreowała po jego stronie zobowiązania do spełniania na rzecz strony pozwanej świadczeń pieniężnych w wysokości uzależnionej od kursu franka szwajcarskiego, lecz wykreowała zobowiązanie do spełnienia świadczeń należnych z tytułu obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami ustalonymi w oparciu o oprocentowanie przewidziane w umowie oraz 2. zasądzenie, w związku z brakiem podstaw do uzależniania wysokości jego należności z tytułu obowiązku zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami od kursu waluty szwajcarskiej, od strony

pozwanej na jego rzecz kwoty 67 930,30 zł oraz kwoty 28 774,79 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20 lipca 2021 roku do dnia zapłaty.

Powód wniósł także o zasądzenie od strony pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 2-krotności minimalnej stawki określonej w normach przepisanych, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia prawomocnego zakończenia sprawy do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że podstawę faktyczną jego żądań stanowi zawarta pomiędzy stronami postępowania w dniu 03 lipca 2007 roku umowa kredytu, na mocy której wypłacono mu kwotę 707 000 zł. Podał, że w okresie od sierpnia 2007 roku do czerwca 2021 roku uiścił na rzecz Banku łącznie kwoty 276 309,67zł oraz 65 322,95 CHF tytułem spłaty rat kredytowych oraz prowizji, opłat i składek ubezpieczeniowych, związanych z umową kredytu.

W dalszej części uzasadnienia pozwu powód zarzucił, że przedmiotowa umowa narusza m.in. przepis art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, art. 358¹ § 2 i § 5 k.c. oraz art. 110 Prawa bankowego i jest sprzeczna z naturą stosunku zobowiązaniowego.

Następnie powód zarzucił, że postanowienia przedmiotowej umowy, określające mechanizm indeksacji, stanowią postanowienia abuzywne ze względu na niepoinformowanie konsumenta o ryzyku związanym z zawarciem tego rodzaju kredytu oraz przedstawił szczegółową argumentację na poparcie tego zarzutu. Dodał, że po wyeliminowaniu z umowy tych postanowień, umowa powinna zostać uznana za nieważną.

Na zakończenie powód wskazał, iż posiada interes prawny w żądaniu ustalenia i uzasadnił swoje stanowisko w tym zakresie (k. 3 – 41 – pozew).

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W pierwszej kolejności zakwestionowała status powoda jako konsumenta i podniosła zarzut przedawnienia roszczeń pieniężnych powoda.

Uzasadniając swoje stanowisko procesowe, strona pozwana wskazała, że kwestionuje powództwo zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. Kolejno podała, że sporna umowa kredytu precyzyjnie określała, na czym polega mechanizm indeksacji kredytu, co powoduje, że kwestionowane postanowienia nie mogą być oceniane przez pryzmat przepisu art. 385¹ § 1 k.c.

W dalszej części uzasadnienia odpowiedzi na pozew strona pozwana odniosła się do zarzutów powoda, dotyczących nieważności przedmiotowej umowy kredytu, podnosząc, iż umowa ta zgodna jest z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, z art. 353¹ k.c. oraz z zasadami współżycia społecznego. Podała, że powód został należycie poinformowany o ryzyku kursowym, co potwierdził, podpisując załączony do wniosku kredytowego dokument, zatytułowany „Informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”. Dodała, że na podstawie § 8 ust. 4 Regulaminu powód od samego początku miał możliwość spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF.

Kolejno strona pozwana podniosła, iż kwestionowane przez powoda postanowienia, odnoszące się do klauzul indeksacyjnych, nie stanowią postanowień niedozwolonych a nawet jeżeli tak uznać, to na skutek ich usunięcia z umowy nie dochodzi do jej upadku, gdyż w miejsce tych postanowień istnieje możliwość zastosowania przepisu dyspozytywnego i zastosowania do przeliczeń kursowych kursów średnich Narodowego Banku Polskiego. Podkreśliła, iż skutki nieważności przedmiotowej umowy byłyby niekorzystne dla powoda, gdyż wówczas zobowiązany byłby on do zwrotu świadczenia otrzymanego od Banku (k. 167 – 205v – odpowiedź na pozew).

Na rozprawie w dniu 10 kwietnia 2024 roku – bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku – pełnomocnicy stron, w ich imieniu, podtrzymali dotychczasowe stanowiska i argumentację w sprawie (k. 386 – protokół z rozprawy z dnia 10 kwietnia 2024 roku).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2007 roku M. B. planowała kupić lokal mieszkalny, aby w nim zamieszkać. Nie posiadał wystarczających własnych środków pieniężnych na realizację tego celu, dlatego zamierzał zaciągnąć kredyt. Od dewelopera, od którego zamierzał kupić lokal, dowiedział się, że w Banku (...) S.A. nie powinien mieć on problemów z uzyskaniem kredytu. Pracownik tego Banku przedstawił mu ofertę kredytu powiązanego z walutą frank szwajcarski (CHF) jako najkorzystniejszą dla niego. Nie wyjaśniał mu mechanizmu przeliczeń walutowych, jakie miały być stosowane na podstawie tego rodzaju umowy kredytu ani nie informował, że do przeliczeń tych będą stosowane kursy waluty CHF ustalone przez Bank. Okazał mu historyczny kurs waluty CHF, z którego wynikało, że wahania tej waluty były niewielkie.

(**dowód:** k. 386v – przesłuchanie powoda M. B. w charakterze strony)

W dniu 07 maja 2007 roku M. B. podpisał, wypełniony na druku Banku, wniosek kredytowy, w którym zwrócił się do Banku (...) S.A. o udzielenie mu kredytu w kwocie 707 000 PLN, która miała zostać przeznaczona na zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym (700 000 PLN) oraz prowizję z tytułu udzielenia kredytu (7 000 PLN). Spośród czterech opcji: PLN, EURO, USD i CHF we wniosku zaznaczono, że walutą kredytu ma być „CHF”. Wpisano, że okres kredytowania ma wynosić 492 miesiące, kredyt ma być wypłacony w transzach, a raty mają być równe.

W rubrykach, dotyczących informacji o wnioskodawcy wskazano, że M. B. ma wykształcenie wyższe – informatyka / ekonomia oraz że prowadzi działalność gospodarczą.

(**dowód:** k. 213 – 217 – kserokopia wniosku kredytowego)

M. B. poświadczył własnoręcznym podpisem, że zapoznał się z informacjami, zawartymi na datowanym na dzień 07 maja 2007 roku, sporządzonym przez Bank druku, zatytułowanym „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”.

W treści powyższego druku wskazano m.in. że wybierając zadłużenie w walucie obcej, Kredytobiorcy korzystają aktualnie z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Podkreślono, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, Kredytobiorcy narażeni są na ryzyko zmiany kursów walutowych a występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Podano, że ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się Kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Wskazano, że warto rozważyć zaciągnięcie długoterminowego kredytu w PLN jako korzystną alternatywę w stosunku do kredytów walutowych, które mimo atrakcyjnych aktualnie warunków cenowych w długim okresie mogą okazać się droższe na skutek wzrostu kursów walutowych. Kolejno wskazano, że zarówno w przypadku kredytów złotych jak i walutowych, oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową, Kredytobiorca ponosi ryzyko zmian stóp procentowych. Podano, że zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodują, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacznie wyższe od wcześniej założonych.

W tabelce, zawartej na tym druku, wskazano 4 przykłady wpływu zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu. Podano, iż przy aktualnym poziomie kursu CHF i aktualnym poziomie stopy procentowej szacowana wysokość raty wynosiłaby 2 928,42 zł. Kolejno podano, że: 1. przy założeniu, że stopa procentowa kredytu/pożyczki w CHF jest równa stopie procentowej kredytu/pożyczki w PLN, a kapitał jest większy o 20,00% - szacowana wysokość raty wynosiłaby 4 461,67 zł, 2. przy założeniu, że kurs CHF wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem CHF z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 10,9 % - wynosiłaby ona 3 247,58 zł, 3. przy założeniu, że stopa procentowa wzrośnie o 400 pb – wynosiłaby ona 4 968,88 zł, 4. przy założeniu, że stopa

procentowa wzrosła o wartość stanowiącą różnicę między maksymalną i minimalną wartością stopy referencyjnej z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 1,1158 p.p. – wynosiłaby ona 3 455,26 zł.

W treści powyższego druku wskazano, że załącznikami do niego były: historia zmian kursu CHF do złotego oraz historia zmian stawki referencyjnej dla CHF.

(**dowód:** k. 219 - 220 – kserokopia podpisanego przez powoda druku „ Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”)

W dniu 21 maja 2007 roku Bank dokonał oceny zdolności kredytowej Wnioskodawcy, wpisując w parametrach wejściowych symulacji kwotę wnioskowanego kredytu 707 000,00 zł oraz walutę kredytu CHF. W analizie tej podano, że oprocentowanie dla kredytu w CHF wynosi 3,395% a dla kredytu w PLN – 5,34%. W tym samym dniu Bank wydał decyzję kredytową, ustalając w niej warunki umowy kredytu.

(**dowód:** k. 224 – 226 – kserokopia druku „Podejmowanie decyzji (...)”; k. 235 - wydruk parametrów wejściowych symulacji)

W dniu 03 lipca 2007 roku M. B. (dalej też jako (...)) i Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej też jako Bank) zawarli, sporządzoną w dniu 03 lipca 2007 roku, umowę o kredyt hipoteczny NR (...) (dalej też jako (...)).

Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 Umowy kwota kredytu wynosić miała 707 000,00 PLN a kredyt indeksowany miał być do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank miał wysłać do Kredytobiorcy pismo informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w CHF oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały mieć wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo odsetkowej.

W § 2 ust. 3 Umowy wskazano, że celem kredytu były: zakup mieszkania w budowie od dewelopera kwota 700 000,00 PLN oraz koszty wliczone w kredyt – kwota 7 000,00 PLN.

Wypłata kredytu miała nastąpić w transzach na rachunek bankowy dewelopera (§ 3 ust. 1 i 2 Umowy).

§ 6 ust. 1 Umowy stanowił, że kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, natomiast § 6 ust. 3 Umowy – że oprocentowanie kredytu wynosiło 3,8000 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M (CHF) obowiązującej w dniu sporządzenia Umowy oraz marży w wysokości 1,1000 p.p., stałej w całym okresie kredytowania.

W § 7 ust. 1 Umowy wskazano, że Kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) SA.

W § 9 ust. 1 i 2 Umowy ustanowiono zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci: hipoteki kaucyjnej łącznej do kwoty 1 201 900,00 PLN na rzecz Banku, ustanowionej na kredytowanej nieruchomości; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych kredytowanej nieruchomości, o której mowa w § 2, na której miała zostać ustanowiona hipoteka, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy; cesji na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie Kredytobiorcy, zgodnie z warunkami określonymi w § 3 i § 5 Umowy.

Zabezpieczenie kredytu do czasu otrzymania przez Bank odpisu z księgi wieczystej nieruchomości, o której mowa w § 2 ust. 5, z prawomocnym wpisem pierwszej hipoteki/hipotek, o których mowa w ust. 1, na rzecz Banku, stanowić miało ubezpieczenie kredytów zabezpieczanych hipotecznie na podstawie umowy, zawartej przez Bank z Towarzystwem (...) S.A. (§ 9 ust. 2 Umowy).

Stosownie do § 11 ust. 2 pkt 1 i ust. 5 Umowy integralną jej część stanowił Regulamin, który miał zastosowanie w zakresie nieuregulowanym Umową.

(**dowód:** k. 43 – 48, k. 237 - 242 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia i kserokopia umowy o kredyt hipoteczny NR (...))

W § 2 pkt 8 lit. f) Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej Banku (...) S.A. (dalej jako (...)) wskazano, że użyte w nim określenie stopa referencyjna stawka LIBOR (3M) (London Interbank Offered Rate) oznacza stopę procentową podawaną przez Reuters, ustalaną o godzinie 11:00 GMT w Londynie, na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3 – miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w CHF.

W § 2 pkt 19 Regulaminu podano, że użyte w nim określenie kredyt w walucie obcej oznacza kredyt udzielony w PLN, indeksowany kursem waluty obcej według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku.

§ 3 ust. 1 i 2 Regulaminu stanowiły, że kredyt udzielany był w PLN oraz że kredyt mógł być indeksowany kursem waluty obcej na podstawie obowiązującej w Banku (...).

Zgodnie z § 5 ust. 16 pkt 2 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej, kredyt jest kredytem indeksowanym do walut wymiennalnych i jest udzielany w złotych polskich, w umowie kredytowej kwota kredytu miała być określona w PLN.

Stosownie do § 8 ust. 3 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej kwota raty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty.

Zgodnie z § 8 ust. 4 Regulaminu w przypadku kredytu w walucie obcej Kredytobiorca mógł zastrzec w umowie kredytu, iż Bank będzie pobierał ratę spłaty z rachunku w walucie, do jakiej kredyt był indeksowany, o ile ten rachunek był dostępny w aktualnej ofercie Banku.

§ 9 ust. 4 Regulaminu stanowił zaś, że w przypadku kredytu w walucie obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu, dokonać miał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN, Bank naliczać miał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych.

Zgodnie z § 14 ust. 3 Regulaminu suma (...) nie mogła być niższa od kwoty kredytu określonej w umowie kredytu.

(**dowód:** k. 49 – 67 – kserokopia Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A.)

W wykonaniu powyższej Umowy Bank wypłacił w transzach łącznie kwotę 706 999,99 zł, którą jednocześnie przeliczył na kwotę zadłużenia Kredytobiorcy w walucie CHF, stosując przy tym kurs kupna waluty CHF z tabeli kursowej Banku z dni wypłat.

(**dowód:** k. 71 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia Banku z 21 czerwca 2021 roku)

W dniu 25 kwietnia 2014 roku Kredytobiorca i Bank zawarli Aneks nr (...) do Umowy, na mocy którego dokonano zmian w treści § 7 ust. 1 i 3 Umowy, umożliwiając Kredytobiorcy spłatę kredytu bezpośrednio w walucie CHF.

(**dowód:** k. 68 – 69 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia Aneksu nr (...) do Umowy)

W okresie od sierpnia 2007 roku do czerwca 2021 roku Bank pobrał od Kredytobiorcy łączne kwoty:

- 221 886,68zł tytułem spłaty rat kredytowych,
- 65 322,95 CHF tytułem spłaty rat kredytowych,
- 33 946,99 zł tytułem składek na ubezpieczenie na życie,
- 10 164 zł tytułem ubezpieczenia nieruchomości,
- 332 zł tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego,
- 9 980 zł tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego.

Pierwsza rata odsetkowa, pobrana przez Bank od Kredytobiorcy w PLN w dniu 06 sierpnia 2007 roku, została przez Bank przeliczona na walutę CHF z zastosowaniem kursu sprzedaży tej waluty, ustalonego w Tabeli Kursów Banku i wynoszącego 1 CHF = 2,3610683 PLN, natomiast rata kapitałowo – odsetkowa pobrana od Kredytobiorcy w PLN w dniu 15 stycznia 2015 roku została przeliczona przez Bank na CHF z zastosowaniem kursu tej waluty, wynoszący 1 CHF = 3,7121011 PLN.

(**dowód:** k. 72 - 88 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia zaświadczenia Banku z 19 czerwca 2021 roku z załącznikiem)

Pismem z dnia 28 czerwca 2021 roku pełnomocnik Kredytobiorcy, w jego imieniu, wezwał Bank do zapłaty, w terminie 14 dni kwot 275 150,07 zł i 65 322,95 CHF, zarzucając nieważności w/w Umowy kredytu.

(**dowód:** k. 89 - 90 – poświadczona za zgodność z oryginałem kserokopia wezwania do zapłaty z dnia 28 czerwca 2021 roku)

Powyższe pismo Bank odebrał w dniu 05 lipca 2021 roku.

(**dowód:** k. 93 – wydruk ze śledzenia przesyłki)

W odpowiedzi na powyższą reklamację Bank pismem z dnia 24 marca 2021 roku poinformował, że nie uwzględnił zgłoszonych w niej roszczeń.

(**dowód:** k. 130 – 132 – kserokopia pisma Banku z dnia 24 marca 2021 roku)

Środki pieniężne, pochodzące z powyższej Umowy kredytu, zostały przeznaczone na zakup lokalu mieszkalnego, który służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych Kredytobiorcy.

M. B. w dacie zawierania Umowy prowadził działalność gospodarczą w firmie spółki cywilnej. Działalności tej ani nie wykonywał ani nie zarejestrował w kredytowanym lokalu.

O tym, że w w/w Umowie mogą znajdować się postanowienia niedozwolone Kredytobiorca uświadomił sobie około 2020 roku.

(**dowód:** k. 386v – przesłuchanie powoda M. B. w charakterze strony)

Do chwili zamknięcia rozprawy w niniejszej sprawie Bank nie zapłacił Kredytobiorcy żądanych przez niego kwot.

(**fakt bezsporny**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie wskazanych w jego opisie dowodów z dokumentów, kserokopii dokumentów oraz z zeznań powoda.

Dowody z dokumentów Sąd ocenił jako wiarygodne. Strony postępowania nie kwestionowały, że oświadczenia w nich zawarte zostały złożone przez osoby, które podpisały te dokumenty. Nie kwestionowały także prawdziwości i autentyczności dokumentów złożonych w zwykłych kserokopiach. Sąd nie znalazł także podstaw, aby z urzędu powziąć wątpliwości odnośnie ich wiarygodności i mocy dowodowej w zakresie, w jakim stanowiły podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie.

Odnośnie dowodu z przesłuchania powoda wskazać należy, iż w swoich zeznaniach zrelacjonowała on przebieg zdarzeń związanych z zawarciem Umowy kredytu, akcentując przede wszystkim, że oferta kredytu indeksowanego do CHF została mu przedstawiona jako korzystna dla niego oraz że nie wyjaśniano mu mechanizmów przeliczeń walutowych, które miały być stosowane na podstawie tej Umowy.

Oceniając zeznania powoda, Sąd miał na uwadze, że jest on bezpośrednio zainteresowany korzystnym dla siebie rozstrzygnięciem niniejszej sprawy. Jednakże – mając na uwadze treść jego zeznań oraz okoliczność, że znalazły one potwierdzenie w dowodach z dokumentów – Sąd ocenił je jako wiarygodne, logiczne i rzeczowe.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także same twierdzenia stron o okolicznościach faktycznych sprawy. W zakresie, w jakim druga strona je przyznała lub im nie zaprzeczyła, uznać należało je za bezsporne (art. 229 – 230 k.p.c.).

Sąd nie oparł w ogóle ustaleń faktycznych na podstawie dowodu z zeznań na piśmie świadka D. S. (k. 374 – 379), gdyż nie wniosły one nic istotnego do tych ustaleń. Pomimo, że świadek ten podpisywał przedmiotową Umowę w imieniu Banku, to nie pamiętał powoda ani okoliczności zawarcia tej konkretnej umowy kredytu z powodem (k. 375). W swoich zeznaniach opisał jedynie ogólnie stosowaną przez niego procedurę informacyjną wobec osób ubiegających się o kredyty hipoteczne. Fakty te zaś nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, w której istotne było ustalenie faktów, dotyczących zawarcia konkretnej umowy kredytu z powodem.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd pominął dowody: z dokumentów, wymienionych w pkt 6 lit. g) i h) pozwu (k. 5 – 6); z wyliczeń powoda, zgłoszonych w pkt 8 pozwu (k. 6); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt 10 pozwu (k. 6 – 7); z dokumentów, wymienionych w pkt 3 lit. m) – o) odpowiedzi na pozew (k. 168v); z zeznań świadka M. W., zgłoszonych w pkt 4 lit. b) odpowiedzi na pozew (k. 169); z dokumentu, wymienionego w pkt 5 odpowiedzi na pozew (k. 169); z opinii biegłego sądowego, zgłoszonego w pkt 6 odpowiedzi na pozew (k. 169 – 169v).

Sąd uznał, że wyżej wymienione dowody nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Irrelevantne w niniejszej sprawie okazały się bowiem m.in. ustalenia, dotyczące ogólnych procedur Banku w zakresie udzielania kredytów hipotecznych klientom Banku w okresie zawierania spornej Umowy oraz przeszkolenia pracowników Banku w zakresie tych procedur a także ustalenia, dotyczące sposobu ewidencjonowania przez Bank kredytów indeksowanych do CHF i sposobu finansowania tych kredytów przez Bank. Ponadto w niniejszej sprawie nie miał istotnego znaczenia fakt, w jaki sposób Bank ustalał kursy waluty w Tabeli Kursów, skoro poza sporem było, iż zasady te nie zostały zawarte w przedmiotowej Umowie ani w Regulaminie, a więc nie były wiążące dla stron Umowy. W niniejszej sprawie istotna była treść łączącej strony Umowy, a nie mechanizmy finansowe, dotyczące udzielonego kredytu, stosowane przez pozwanego Bank oraz istotne było ustalenie, jakich informacji udzielono powodowi przed zawarciem spornej Umowy a nie istniejących w tym zakresie procedur Banku.

Co do dowodów z zeznań świadka M. W. i dowodu z protokołu z zeznaniami świadka J. C. z innej sprawy sądowej, to Sąd miał także na uwadze, iż świadkowie ci nie brali udziału w zawieraniu przedmiotowej Umowy z powodem, a więc ich zeznania dotyczyć mogłyby jedynie opisanie ogólnie przyjętej przez Bank procedury zawierania umów kredytu hipotecznego, zaś ustalenia te nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Odnośnie dowodów z opinii biegłych sądowych, zgłoszonych przez obie strony postępowania oraz z prywatnych wyliczeń powoda co do tzw. „odfrankowania” umowy kredytu i z prywatnych wyliczeń strony pozwanej, dotyczących

kosztów kredytu, to fakty, które miały być wykazane tymi dowodami, nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie wobec oceny prawnej przedmiotowej Umowy, dokonanej w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje:

Żądania główne powoda o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego, wynikającego ze spornej Umowy kredytu oraz o zapłatę zasługiwały na uwzględnienie w całości. Wobec tego, Sąd w ogóle nie orzekł w przedmiocie roszczeń ewentualnych, zgłoszonych przez powoda na wypadek uznania spornej Umowy za zgodną z prawem.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż stanowisko powoda okazało się uzasadnione w części, opierającej się na zarzucie nieważności Umowy kredytu na skutek usunięcia z niej klauzul indeksacyjnych. Do wniosku o nieważności Umowy prowadzi analiza jej postanowień dotyczących klauzul indeksacyjnych pod kątem abuzywności.

Kolejno wskazać należy, iż w uzasadnieniu wyroku nie ma potrzeby i nie ma obowiązku wyrażania szczegółowego stanowiska do wszystkich poglądów prezentowanych przez strony, o ile nie miały one istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 października 1998 roku w sprawie II UKN 282/98, Legalis 44600, oraz wyrok ETPCZ z 21 lipca 2015 roku w sprawie D. przeciwko T. (...), Legalis 1378918). Dopuszczalne – a w świetle brzmienia art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. wręcz konieczne – jest rozprawienie się z poszczególnymi zarzutami niejako en bloc, poprzez zaprezentowanie odmiennego zapatrywania w kwestii faktów lub prawa nie pozostawiające przestrzeni dla racjonalnej obrony pozostałych zarzutów, które – przy uwzględnieniu koncepcji sądu – stają się wówczas bezprzedmiotowe (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 grudnia 2017 roku w sprawie VI ACa 1651/15, Legalis 1733044). Większość zagadnień prawnych składających się na decyzje procesowe znalazło już rozstrzygnięcie – przynajmniej na poziomie Sądu Apelacyjnego – i nie wymaga nadmiernie szerokiego omówienia. Wobec tego, Sąd – stosownie do wymogów art. 327⁽¹⁾ § 2 k.p.c. – sporządził niniejsze uzasadnienie w sposób możliwie zwięzły.

Przechodząc do prawnej analizy przedmiotowej Umowy, wskazać należy, iż mają do niej zastosowanie przepisy ustawy Prawo bankowe. Zgodnie zaś z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz.U z 2002 roku, Nr 72, poz. 665, t.j. z późn. zm.) (dalej też jako „UPrB”) – w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia spornej Umowy – przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Stosownie do art. 69 ust. 2 cytowanej ustawy umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Z powyższego wynika zatem, że umowa kredytu jest umową nazwaną, dwustronnie zobowiązującą. Na jej podstawie bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji drugiej strony – kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych (kwotę kredytu), a kredytobiorca zobowiązuje się zwrócić kwotę wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami. Uprawnienie kredytobiorcy polega na tym, że może domagać się od banku wypłaty kredytu a obowiązek polega na tym, że ma zwrócić wyplaconą mu kwotę wraz z odsetkami. Umowa kredytu jest umową odpłatną, gdyż na kredytobiorcę nakłada obowiązek zapłacenia bankowi odsetek oraz prowizji, które mają charakter wynagrodzenia za korzystanie ze środków pieniężnych banku. Ponadto jest to umowa konsensualna, czyli dochodzi do skutku w wyniku samego uzgodnienia przez strony jej podstawowych postanowień. Przedmiotem kredytu musi być określona kwota pieniężna. W umowie muszą być także określone zasady spłaty sumy kredytu.

Ponadto wskazać należy, iż sporna Umowa została zawarta przed zmianą ustawy Prawo bankowe, dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku (Dz.U. z 2011 roku, Nr 165, poz. 984), na mocy której dodano art. 69 ust. 2 pkt 4a UPrB,

zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna zawierać szczegółowe zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo - odsetkowych oraz zasady przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Ustawa ta wprowadziła także uregulowanie, zawarte w art. 69 ust. 3 zdanie 1 UPrB, zgodnie z którym w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo – odsetkowych bezpośrednio w tej walucie oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie.

Powyższe nie stanowi ustawowej definicji kredytu indeksowanego lub denominowanego. Przyjmuje się jednak, że kredyt denominowany lub indeksowany do waluty obcej to kredyt udzielony w złotych polskich, którego kwota jest odnoszona do waluty obcej. Kredyt taki jest kredytem złotowym, z tym, że na skutek denominacji lub indeksacji, saldo kredytu wyrażane jest w walucie obcej, do której kredyt został denominowany lub indeksowany. Kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kredytu bądź w walucie, do której kredyt został denominowany lub indeksowany bądź w walucie polskiej, po przeliczeniu raty wyrażonej w walucie. Wypłata kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej następuje w złotych polskich, zaś operacja z walutą obcą dokonywana jest jedynie „na papierze” dla celów księgowych, do faktycznego przekazania wartości dewizowych nie dochodzi. Do faktycznego obrotu dewizowego dochodzi dopiero wówczas, gdy strony uzgodnią, że spłata kredytu przez kredytobiorcę następować będzie w walucie, do której kredyt indeksowano lub denominowano.

Mając powyższe na uwadze, dokonać należy rozróżnienia pomiędzy kredytem indeksowanym do waluty obcej a kredytem czysto walutowym. W przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, kredyt walutowy to kredyt udzielony w innej niż PLN walucie, a zatem również w tej walucie wypłacany i spłacany. W niniejszej sprawie z uwagi na to, iż środki finansowe zostały wypłacone powodowi w walucie polskiej oraz Umowa przewidywała, że w takiej też walucie powód będzie spłacać raty kapitałowo – odsetkowe z całą pewnością należy mówić o kredycie indeksowanym, nie zaś kredycie walutowym.

Przedmiotowa Umowa w § 2 ust. 1 i 2 zdanie 1 przewidywała, że kwota kredytu wynosi 707 000,00 PLN oraz że kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacić kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) SA.

Zgodnie zatem z postanowieniami przedmiotowej Umowy, kredyt był wypłacony w złotych polskich, indeksowany kursem innej waluty – CHF. Natomiast z walutą CHF powiązana była inna stopa referencyjna niż dla PLN, tj. nie WIBOR, lecz LIBOR. Kwota wypłacona powodowi w PLN zgodnie z Umową w dniu uruchomienia kredytu miała być przeliczona na CHF według kursu kupna CHF określonego w Tabeli Kursów. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych miała zostać ustalona z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów.

Zaznaczenia wymaga, że o tym, iż walutą kredytu był PLN świadczy nie tylko kwota kredytu, wskazana jednoznacznie w Umowie w PLN, ale także treść § 2 ust. 2 Umowy, który wskazuje, iż kredyt jest indeksowany do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem CHF według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Oznaczało to, iż najpierw miała być wypłacona kwota w PLN i ta kwota następnie miała być przeliczona zgodnie z kursem CHF, a nie odwrotnie. Na PLN jako na walutę kredytu wskazuje także waluta zabezpieczeń ustanowionych w Umowie np. wartość hipoteki kaucyjnej wyrażona była w PLN – do sumy 1 201 900,00 PLN (§ 9 ust. 1 pkt 1) Umowy). Zgodnie z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.) – w brzmieniu obowiązującym na datę zawarcia analizowanej Umowy – hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. Gdyby zatem wierzytelność – czyli kredyt – była wyrażona w CHF, również hipoteka powinna zostać wyrażona w CHF.

Podkreślić należy, iż zastosowany w Umowie mechanizm indeksacji nie zmieniał kwoty i waluty kredytu, wyrażonej w PLN, a stanowił on jedynie klauzulę przeliczeniową, mocą której strony ustaliły, że zobowiązanie wyrażone w walucie polskiej w dniu uruchomienia kredytu, a zatem z chwilą wykonania zobowiązania Banku do wypłaty kredytu (co nastąpić miało w PLN), miało zostać przeliczone na walutę obcą – na CHF, Kredytobiorca zobowiązany był do dokonania spłaty kredytu – przy czym wysokość rat, uiszczanych w PLN, obliczona miała być według kursu sprzedaży CHF.

Zgodnie z jednolitą linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, przed wejściem w życie w/w ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku, tzw. „ustawy antyspreadowej”, dopuszczalne było na zasadzie swobody umów zaciągnięcie zobowiązania kredytowego w walucie obcej z równoczesnym zastrzeżeniem, że wypłata i spłata kredytu będzie dokonywana w walucie krajowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 marca 2011 roku, IV CSK 377/10; z dnia 29 kwietnia 2015 roku, V CSK 445/14; z dnia 22 stycznia 2016 roku, I CSK 1049/14; z dnia 27 lutego 2019 roku, II CSK 19/18 oraz z dnia 11 grudnia 2019 roku, V CSK 382/18). Argumentem przemawiającym za dopuszczalnością zawierania umów o kredyt indeksowany przed wejściem w życie w/w ustawy nowelizującej było właśnie wprowadzenie do ustawy Prawo bankowe przepisu dotyczącego kredytów indeksowanych do waluty innej niż polska. Racjonalny ustawodawca nie wprowadziłby bowiem do porządku prawnego umowy, co do której zachodzą przesłanki do stwierdzenia jej nieważności.

Umowa kredytu indeksowanego, przewidującego spread walutowy, mieściła się zatem w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowiła jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 UPrB).

Mając na uwadze treść wyżej cytowanych postanowień § 2 ust. 1 i 2 Umowy, stwierdzić należało, iż w powyższej Umowie określono kwotę w złotych polskich, która podlegać miała wypłacie Kredytobiorcy, zaś jakiej kwocie w CHF miała odpowiadać ta kwota, miało zostać ustalone w dniu wypłaty kredytu lub transzy. Zauważyć należy, iż powód zainteresowany był otrzymaniem kwoty w złotych polskich i otrzymał kwotę w złotych polskich, o jaką wnioskował. Kwota kredytu w złotych polskich w chwili zawierania Umowy była zatem powodowi znana. Dodatkowo strony w Umowie ustaliły, że wartość wypłacanej w PLN kwoty (saldo kredytu) zostanie przeliczona do CHF według kursu kupna walut określonego w Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku w chwili uruchomienia kredytu.

W ocenie Sądu, samo wprowadzenie do Umowy postanowienia przewidującego mechanizm indeksacji – z wyżej wskazanych już względów – nie było sprzeczne z treścią art. 69 ust. 1 UPrB, gdyż nie naruszało zasady swobody umów, wyrażonej w art. 353¹ k.c. Natomiast inną kwestią jest sposób określenia przez pozwaną Bank mechanizmu indeksacji poprzez odesłanie do kursów walut, ustalanych w Tabelach kursowych, tworzonych przez Bank, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia.

I. *SPRZECZNOŚĆ UMOWY Z ART. 353¹ K.C.*

W ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące mechanizmu indeksacji – w zakresie, w jakim odsyłają do kursów waluty ustalanych jednostronnie przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych – naruszają granice swobody umów, gdyż sprzeczne są z naturą stosunku zobowiązaniowego, a więc Umowa sprzeczna jest z art. 353¹ k.c. Przy czym – jak już wyżej wskazano – samą indeksację należy uznać za ogólnie dopuszczalną, jednakże postanowienia tej konkretnej Umowy, określające mechanizm indeksacji naruszają granice swobody umów.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 maja 1991 roku, w sprawie III CZP 15/91 (OSNCP 1992, nr 1, poz. 1), Sąd Najwyższy wskazał, że natura umowy gospodarczej i generowanego przez nią stosunku sprowadza się generalnie do tego, że wyraża ona i pozwala realizować interes każdej ze stron, ponieważ zaś interesy te bywają przeciwstawne, istotę umowy stanowi uzgodnienie woli stron, wyrażającej ich interesy. Zgoda obydwu stron jest oczywistym wymaganiem tak

przy zawarciu umowy, jak i przy zmianach jej treści, stąd też nawet przy najdalej idących ułatwieniach w realizacji inicjatywy zmian pozostawiona jest drugiej stronie możliwość odmowy zgody na zmiany. W tym stanie rzeczy za sprzeczne z naturą umowy gospodarczej należy uznać pozostawienie w ręku jednej tylko strony możliwości dowolnej zmiany jej warunków. Sprzeczność ta występuje szczególnie wyraźnie zwłaszcza przy umowach zawieranych nie w oparciu o indywidualne pertraktacje, ale w oparciu o regulamin wydany przez profesjonalistę, skoro jest oczywiste, że zawsze jest on zainteresowany w najkorzystniejszym dla siebie ukształtowaniu regulacji masowo zawieranych umów.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 sierpnia 2020 roku, w sprawie VI ACa 801/19 – które Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela – zasada swobody umów nie zezwala na to, aby jedna strona, a zwłaszcza silniejsza ekonomicznie, mogła na etapie realizacji umowy kredytu narzucać drugiej stronie wymiar jej zobowiązań, szczególnie w zakresie podstawowych jej obowiązków wynikających z tej umowy.

Jeżeli zatem określenie wysokości świadczenia pozostawione zostanie wyłącznie jednej ze stron umowy, to umowa taka sprzeczna będzie z naturą zobowiązania.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należy, iż w przedmiotowej Umowie kredytu strony wprawdzie określiły wzajemne świadczenia (w tym kwotę do wypłaty w PLN oraz oprocentowanie, w oparciu o które ustalona miała być kwota do spłaty), jednakże postanowienia klauzul indeksacyjnych, w związku z przyznaniem wyłącznie Bankowi uprawnienia do ustalania kursów walut w Tabeli Kursów, dawały stronie pozwanej możliwość dowolnej i nieograniczonej żądnymi postanowieniami umownymi zmiany wysokości świadczenia. Zgodnie z § 2 ust. 2 zdanie 1 Umowy kredyt indeksowany był do CHF, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF według Tabeli Kursów Walut Banku obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Stosownie natomiast do § 7 ust. 1 Umowy Kredytobiorca zobowiązał się spłacać kwotę kredytu w CHF, ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży CHF obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) SA. § 8 ust. 3 Regulaminu stanowił, że w przypadku kredytu w walucie obcej, kwota raty spłaty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku z dnia spłaty. Przy czym ani w Umowie ani w Regulaminie nie określono precyzyjnych, jasnych i możliwych do zweryfikowania przez Kredytobiorcę zasad ustalania tych kursów przez Bank. Konsument nie mógł zatem sam zweryfikować, czy kursy waluty w Tabeli Kursów Walut Obcych ustalone zostały zgodnie z zasadami ustalonymi przez Bank, skoro zasady te nie zostały mu przedstawione ani wyjaśnione. Kursy te mogły być zatem ustalone przez Bank dowolnie i bez ograniczeń. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miały być zarówno saldo kredytu w dniu wypłaty jak i wysokość podlegających spłacie rat. Prowadziło to z kolei do tego, że na etapie wykonywania umowy, to wyłącznie jedna strona umowy poprzez ustalenie kursu kupna i kursu sprzedaży walut w Tabeli mogła dokonywać w sposób nieograniczony i dowolny określenia i zmiany wysokości świadczenia drugiej strony (zarówno przy wypłacie kredytu jak i przy spłacie rat kredytu).

Na marginesie dodać należy, iż okoliczność, czy oraz w jakim zakresie Bank korzystał z możliwości dowolnej modyfikacji stosunku zobowiązaniowego poprzez określenie kwoty świadczenia, czy też stosowany przez niego kurs był kursem rynkowym, nie ma znaczenia, gdyż istotna jest okoliczność, iż w przedmiotowej Umowie Bankowi zapewniono taką możliwość.

Reasumując powyższe – w ocenie Sądu, postanowienia przedmiotowej Umowy – dotyczące określenia mechanizmu indeksacji poprzez przyznanie wyłącznie jednej ze stron umowy możliwości dowolnego i nieograniczonego modyfikowania wysokości świadczenia przez określenie kursu waluty, będącego podstawą przeliczeń, dokonywanych na podstawie Umowy – są sprzeczne z art. 353¹ k.c., gdyż naruszają granice swobody umów, tj. sprzeciwiają się naturze stosunku zobowiązaniowego. Przy czym w tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uchwale z dnia 28 kwietnia 2022 roku w sprawie III CZP 40/22, postanowienia takie (sprzeczne z art.

353¹ k.c.), jeśli spełniają kryteria uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne, nie są nieważne, lecz nie wiążą konsumenta w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Mając na uwadze powyższe, w dalszej kolejności Sąd dokonał analizy kwestionowanych postanowień umownych przez pryzmat przepisów, dotyczących niedozwolonych postanowień umownych.

II. **NIEDOZWOLONE POSTANOWIENIA UMOWNE**

Odnosząc się do zarzutów powoda, dotyczących abuzywności kwestionowanych postanowień, zawartych w Umowie i Regulaminie, wskazać należy, iż w ocenie Sądu, postanowienia te, określające sposoby wyliczenia kwoty kredytu podlegającej spłacie i wysokości rat kredytu, stanowią postanowienia niedozwolone, a tym samym nie wiążą powoda. Przy czym, w ocenie Sądu, wyeliminowanie tych postanowień z przedmiotowej Umowy prowadzi w niniejszej sprawie do jej upadku, a więc do jej nieważności.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Wskazać należy, iż regulacja, zawarta w art. 385⁽¹⁾ – 385⁽³⁾ k.c., stanowi implementację dyrektywy 93/13, co rodzi określone konsekwencje dla wykładni tych przepisów. Przede wszystkim musi ona prowadzić do takich rezultatów, które pozwolą urzeczywistnić cele dyrektywy. Sądy krajowe, stosując prawo wewnętrzne, zobowiązane są tak dalece, jak jest to możliwe, by dokonywać jego wykładni w świetle brzmienia i celu tej dyrektywy, tak by osiągnąć przewidziany w niej rezultat, a zatem zastosować się do art. 288 akapit trzeci Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tak m.in. wyrok TSUE C-377/14). Krajowe sądy i trybunały powinny tak wyklądać prawo wewnętrzne, aby w pełni uwzględniło ono nie tylko literę, ale i ducha prawa unijnego (tak E. Łętowska w: System prawa prywatnego T.5 – Zobowiązania część ogólna, Warszawa 2013, s. 30). Stosując zatem art. 385⁽¹⁾ k.c. należy stosować wykładnię przyjazną dla prawa unijnego – w szczególności potwierdzoną orzeczeniami Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej jako „TSUE” lub „Trybunał Sprawiedliwości”).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie przesłanki, określone w powołanym wyżej art. 385¹ k.c., pozwalające uznać postanowienia łączącej strony Umowy, dotyczące mechanizmu indeksacji, za klauzule abuzywne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż rozważając abuzywność kwestionowanych postanowień umownych, Sąd miał na uwadze, iż były już one przedmiotem kontroli przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który w wyroku z dnia 14 grudnia 2010 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt XVII AmC 426/09, uznał za niedozwolone i zakazał Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. wykorzystywania w obrocie z konsumentami m.in. postanowień wzorca umowy o następującej treści:

- „Kredyt jest indeksowany do CHF/USD/EUR, po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna CHF/USD/EUR według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy.”,

- „W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona jest według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku Tabeli Kursów Walut Obcych z dnia spłaty.”.

Na podstawie powyższego prawomocnego wyroku w dniu 15 maja 2012 roku cytowane postanowienia wpisane zostały do rejestru klauzul niedozwolonych, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pod numerami odpowiednio (...) i (...).

Powyższe stanowi argument za uznaniem w niniejszej sprawie kwestionowanych postanowień umownych za klauzule abuzywne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 roku, w sprawie III CZP 17/15; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 lipca 2021 roku w sprawie I CSKP 222/21, LEX nr 3218438). Wobec wpisania kwestionowanych postanowień umownych do rejestru klauzul niedozwolonych Sąd co do zasady nie mógł odmiennie ocenić określonych postanowień umownych i był zobowiązany do przyjęcia, że postanowienie o takiej treści jako niedozwolone postanowienie umowne spełniały wszystkie określone w przepisach kodeksu cywilnego przesłanki. Nawet zatem przyjęcie, że w sprawie niniejszej powód zostałby prawidłowo pouczony o ryzyku kursowym, nie mogło prowadzić do wniosku, że kwestionowane postanowienia nie są abuzywne.

Ponadto Sąd miał na uwadze, iż zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 21 września 2023 roku w sprawie C -139/22 Artykuł 3 ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 8 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 05 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by warunek umowny, który nie był indywidualnie negocjowany, został uznany przez właściwe organy krajowe za nieuczciwy z tego tylko powodu, że jego treść jest równoznaczna z treścią postanowienia wzorca umowy wpisanej do krajowego rejestru klauzul niedozwolonych.

Mając powyżej na uwadze, wobec wpisania kwestionowanych klauzul umownych do rejestru klauzul niedozwolonych na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wydanego w sprawie, w której pozwanym był Bank (...) S.A. oraz wobec wiążącego charakteru tego wyroku – w niniejszej sprawie, celem ustalenia, czy kwestionowane postanowienia stanowią klauzule abuzywne, wystarczające było ustalenie, czy powód, zawierając przedmiotową Umowę, działał jako konsument oraz czy kwestionowane postanowienia zostały z nim indywidualnie uzgodnione.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie jednoznacznie wynika, że pozwany Bank zawarł przedmiotową Umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie czynności bankowych (art. 43¹ k.c.), natomiast powód zawarł ją jako konsument (art. 22¹ k.c.). Środki pochodzące z kredytu miały zostać przeznaczone – i faktycznie zostały przeznaczone – na zakup lokalu, służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych powoda. Powód wprawdzie prowadził działalność gospodarczą, jednakże ani jej nie wykonywał ani jej nie zarejestrował w kredytowanym lokalu. Nie ma zatem żadnego związku pomiędzy zawartą Umową a działalnością gospodarczą powoda.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż powodowi przysługiwał status konsumenta, a więc że uprawniony jest on do ochrony, przewidzianej w art. 385¹ k.c.

Nie budziło również wątpliwości, że postanowienia przedmiotowej Umowy, dotyczące indeksacji, nie były uzgadniane z powodem indywidualnie przed zawarciem Umowy. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Ciężar dowodu, że dane postanowienie umowne zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.). Natomiast strona pozwana w niniejszej sprawie nie wykazała, aby powód miał jakikolwiek wpływ na postanowienia umowne dotyczące indeksacji. Samo zaakceptowanie przez powoda kwestionowanych postanowień poprzez podpisanie przedmiotowej Umowy nie oznacza, że postanowienia te zostały z nim indywidualnie uzgodnione bądź że miał on realny wpływ na ich treść.

Kolejno wskazać należy, iż konsekwencje usunięcia z umowy postanowień określających mechanizm indeksacji szczegółowo rozważył TSUE w wyroku z dnia 03 października 2019 roku w sprawie C-260/18. Potwierdzając stanowisko polskiego sądu odsyłającego, Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że po usunięciu uznanego za abuzywne

odesłania do kursów kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku niemożliwe jest określenie kursu wymiany, a tym samym wykonanie przedmiotowej umowy, a zatem że skuteczne zakwestionowanie kursów wymiany walut jest równoznaczne z usunięciem postanowień o indeksacji w całości (pkt 24 i 36). Tym samym w świetle przepisów prawa krajowego utrzymanie umowy bez zawartych w niej warunków nie jest możliwe, co musi prowadzić do jej nieważności, czemu nie sprzeciwia się art. 6 Dyrektywy (pkt. 43). Dzieje się tak w szczególności, gdy – jak w sprawie niniejszej – usunięcie postanowień dotyczących kursów oznacza pośrednie usunięcie z umowy ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją umowy. Skoro warunek ryzyka kursowego jest traktowany jako określający główny przedmiot umowy kredytu (pkt 44), to bez niego utrzymanie obowiązywania umowy nie jest możliwe, gdyż powoduje to zmianę charakteru umowy.

Ponadto w wyroku z dnia 29 kwietnia 2021 roku w sprawie C-19/20 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, że skutki stwierdzenia przez sąd istnienia nieuczciwego warunku w umowie, zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, podlegają przepisom prawa krajowego, przy czym kwestia utrzymywania się w mocy takiej umowy powinna być oceniana z urzędu przez sąd krajowy zgodnie z obiektywnym podejściem na podstawie tych przepisów.

Natomiast zgodnie z wyrokiem TSUE z dnia 18 listopada 2021 roku w sprawie C-212/20 w przypadku stwierdzenia przez sąd krajowy nieważności nieuczciwego warunku umowy zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w taki sposób, iż niezgodny z tym artykułem jest przepis prawa krajowego dający sądowi krajowemu możliwość uzupełnienia tej umowy poprzez zmianę treści owego warunku. Gdyby bowiem sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w takich umowach, to takie uprawnienie mogłoby zagrażać realizacji długoterminowego celu ustanowionego w art. 7 dyrektywy 93/13. Uprawnienie to przyczyniałoby się bowiem do wyeliminowania zniechęcającego skutku wywieranego na przedsiębiorców poprzez sam brak stosowania takich nieuczciwych warunków wobec konsumentów, ponieważ nadal mogliby oni dostrzegać korzyść w stosowaniu rzeczonych warunków, wiedząc, że nawet gdyby miały one być unieważnione, to jednak umowa mogłaby zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy, tak aby zagwarantować w ten sposób interes rzeczonych przedsiębiorców. TSUE w wyroku tym wskazał, że jedynie w wypadku, gdyby stwierdzenie nieważności nieuczciwego warunku zobowiązywało sąd do unieważnienia umowy w całości, narażając tym samym konsumenta na szczególnie niekorzystne konsekwencje, w związku z czym unieważnienie to skutkowałoby niejako ukaraniem konsumenta, sąd krajowy mógłby zastąpić ten warunek przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. Ponadto TSUE dodał, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 stoi na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane przez skutki wynikające również z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę.

Wobec powyższego, stwierdzić należy, iż niedopuszczalne jest uzupełnienie abuzywnych postanowień umowy przez sąd poprzez zmianę treści tych postanowień, gdyż mogłoby to zagrażać realizacji długoterminowych celów stawianych przez Dyrektywę 93/13 (wyrok TSUE C-19/20 pkt 67 i 68). Jeśli umowa po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków nie może obowiązywać, sąd może – jedynie w celu uniknięcia penalizujących konsumenta konsekwencji – uzupełnić umowę przepisami dyspozytywnymi (wyrok TSUE C-26/13 w sprawie K. pkt 82-85). Niezależnie od wątpliwości co do możliwości zastąpienia kursu Banku kursem średnim NBP, należy zauważyć, że tego rodzaju zabieg nie usunąłby znaczącej nierównowagi między stronami, jaka powstała ze szkodą dla konsumenta na skutek włączenia do umowy warunku ryzyka kursowego.

Ponadto za niedopuszczalnością takiego „uzupełniania” umowy wypowiedział się TSUE w wyroku z dnia 08 września 2022 roku w sprawach połączonych od C#80/21 do C#82/21, w którym wskazał, że artykuł 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym sąd krajowy może, po stwierdzeniu nieważności nieuczciwego warunku znajdującego się w umowie zawartej między konsumentem a przedsiębiorcą, który pociąga za sobą nieważność tej umowy w całości, zastąpić warunek umowy, którego nieważność została stwierdzona, albo wykładnią oświadczenia woli stron w celu uniknięcia

unieważnienia tej umowy, albo przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, nawet jeśli konsument został poinformowany o skutkach nieważności tejże umowy i zaakceptował je.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż po pierwsze – po wyeliminowaniu z Umowy postanowień abuzywnych (§ 2 ust. 2 i § 7 ust. 1 Umowy oraz § 8 ust. 3 Regulaminu) nie było możliwe uzupełnienie powstałych na skutek tego luk np. średnim kursem NBP. Po drugie – wskazać należy, iż po wyeliminowaniu z Umowy spornych klauzul i niezastąpieniu ich innymi postanowieniami Umowa ta nie mogłaby obowiązywać z niżej podanych względów.

W pierwszej kolejności powtórzyć należy, iż opisywane we wcześniejszej części uzasadnienia klauzule indeksacyjne, stanowią element określający główne świadczenie stron umowy o kredyt indeksowany. Wobec tego, stwierdzić należy, iż usunięcie postanowienia określającego główne świadczenia stron, prowadzi do tego, że pomiędzy stronami brak jest zgody na zawarcie umowy. To prowadzi zaś do wniosku, że na skutek stwierdzenia abuzywności wskazanych postanowień umownych i ich wyeliminowania z Umowy dochodzi do jej upadku.

Kolejno wskazać należy, iż wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy postanowień dotyczących indeksacji, odsyłających do Tabeli Kursów, prowadzi nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również pośrednio do zamknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją. Klauzula dotycząca ryzyka wymiany określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego. Usunięcie tych postanowień z umowy powoduje, że umowa ta nie może nadal obowiązywać bez tych warunków z tego powodu, że ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (por. powołany już wyżej wyrok TSUE w sprawie C-260/18).

Po wyeliminowaniu z umowy o kredyt indeksowany do waluty obcej postanowień dotyczących indeksacji – a więc postanowień wyznaczających naturę tego stosunku zobowiązaniowego – umowę należałoby zatem uznać za nieważną na podstawie art. 353¹ k.c. jako sprzeczną z naturą zobowiązania. Wyeliminowanie z przedmiotowej Umowy klauzul indeksacyjnych doprowadziłoby bowiem do takiego zniekształcenia tego stosunku zobowiązaniowego, że nie odpowiadałby on już jego naturze, której istotą jest wprowadzenie postanowień dotyczących indeksacji, pozwalających na ustalenie salda zadłużenia w walucie obcej a następnie zastosowanie do tak ustalonego salda zadłużenia oprocentowania ustalonego według stawki LIBOR.

Reasumując – stwierdzenie sprzeczności postanowień Umowy, określających mechanizm indeksacji z art. 353¹ k.c. oraz stwierdzenie, że postanowienia te stanowią klauzule abuzywne, prowadzi do upadku całej Umowy.

Wobec powyższego, zbędne okazało się odnoszenie do kolejnych zarzutów powoda, dotyczących nieważności przedmiotowej Umowy. Już bowiem uwzględnienie powyższych zarzutów powoda skutkowało uwzględnieniem jego żądań głównych, opartych na zarzucie nieważności spornej Umowy.

III. ŻĄDANIE USTALENIA NA PODSTAWIE ART. 189 K.P.C.

W ocenie Sądu, powód – wbrew zarzutom strony pozwanej – posiada interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. w żądaniu ustalenia nieważności przedmiotowej Umowy.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Przepis art. 189 k.p.c. ma charakter przepisu materialnoprawnego, gdyż stanowi podstawę prawną powództw o ustalenie stosunku prawnego oraz o ustalenie prawa, i to zarówno ustalenie pozytywne, jak i negatywne. Przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 k.p.c. mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powoda, którą może uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, II CSK 568/10, Lex nr 932343).

Interes prawny istnieje wówczas, gdy zachodzi niepewność stosunku prawnego lub prawa, wynikająca z obecnego lub przewidywanego ich naruszenia lub kwestionowania. Brak interesu zachodzi wtedy, gdy sfera prawna powoda nie została naruszona lub zagrożona, bo jego prawo już zostało naruszone albo powstały określone roszczenia i może osiągnąć pełniejszą ochronę swych praw, bo może dochodzić zobowiązania pozwanego do określonego zachowania - świadczenia lub wykorzystać inne środki ochrony prawnej prowadzące do takiego samego rezultatu. Zasada ta nie ma charakteru bezwzględnej, bo powód nie traci interesu, jeżeli ochrona jego sfery prawnej wymaga wykazania, że stosunek prawny ma inną treść, w szczególności, gdy umowa jest zawarta na długi czas, a wyrok w sprawie o świadczenie za wcześniejszy okres (roszczenia dodatkowe zgłoszone przez powoda) nie usunie niepewności w zakresie wszystkich skutków prawnych mogących wyniknąć z tego stosunku w przyszłości (tak Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 października 2018 roku, I ACa 623/17, Lex nr 2583325).

Sąd orzekający w niniejszym składzie podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 04 listopada 2020 roku, w sprawie V ACa 300/20, że wniesienie powództwa o zapłatę nie rozstrzygnie w sposób całkowity istniejącego pomiędzy stronami sporu co do związania ich umową kredytową. Będzie bowiem rozstrzygało spór za okresy czasu, które już upłynęły. Natomiast w sposób pełny interesy powoda zabezpieczy ustalenie, czy w istocie strony są związane zawartą umową. Rozstrzygnie bowiem kwestię dla powoda podstawową, czy wiąże ich ze stroną pozwaną umowa kredytowa, czy też nie. Ustalenie nieważności umowy kredytowej da podstawę do dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami. Przede wszystkim zaś usunie niepewność po stronie powoda, czy ma nadal spłacać raty kredytu.

Zważywszy na powyższe, Sąd uwzględnił żądanie powoda i ustalił, że nie istnieje pomiędzy stronami postępowania stosunek prawny wynikający z umowy o kredyt hipoteczny NR (...) z dnia 03 lipca 2007 roku (pkt I sentencji wyroku).

IV. ŻĄDANIE ZAPŁATY

Wobec ustalenia, że stosunek prawny wynikający z przedmiotowej Umowy kredytu nie istnieje, strony powinny zwrócić sobie – zgodnie z teorią dwóch kondykcji – kwoty świadczone na podstawie tejże Umowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 roku, w sprawie III CZP 11/20 oraz uchwała 7 Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 07 maja 2021 roku w sprawie III CZP 6/21). Przypomnieć należy jedynie, że teoria dwóch kondykcji polega na tym, że każda ze stron ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia: bank o zwrot kwoty wypłaconego nominalnie kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku.

Na uwzględnienie zasługiwało zatem żądanie powoda zasądzenia od strony pozwanej na jego rzecz kwot, stanowiących sumę wpłat dokonanych przez niego na rzecz Banku na podstawie przedmiotowej Umowy w okresie wskazanym w pozwie.

Podstawę prawną powyższego żądania powoda stanowiły przepisy art. 405 k.c. i art. 410 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi zaś, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powód w niniejszym postępowaniu domagał się zasądzenia od strony pozwanej na jego rzecz kwot 275 150,07 zł oraz kwoty 65 322,95 CHF. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że Bank w okresie od sierpnia 2007 roku do czerwca 2021 roku pobrał od niego:

- 221 886,68zł tytułem spłaty rat kredytowych,

- 65 322,95 CHF tytułem spłaty rat kredytowych,

- 33 946,99 zł tytułem składek na ubezpieczenie na życie,
- 10 164 zł tytułem ubezpieczenia nieruchomości,
- 332 zł tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia niskiego wkładu własnego,
- 9 980 zł tytułem refinansowania kosztów ubezpieczenia pomostowego.

Z zaświadczeń Banku, załączonych do pozwu, wynikało, że Bank w w/w okresie pobrał od powoda w/w kwoty z powyższych tytułów. Żądanie powoda, wyrażone w PLN – a więc 275 150,07 zł – było jednak niższe od kwoty faktycznie pobranej od niego przez Bank (276 309,67 zł). Mając na uwadze, iż zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. Sąd nie mógł orzec ponad żądanie, Sąd zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda żądane przez niego kwoty 275 150,07 zł i 65 322,95 CHF (pkt II sentencji wyroku).

V. ODSETKI USTAWOWE ZA OPÓŹNIENIE

O odsetkach ustawowych za opóźnienie Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c. Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Zgodnie zaś z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Sąd uznał żądanie odsetkowe powoda za uzasadnione w całości. Pismem, doręczonym Bankowi w dniu 05 lipca 2021 roku, powód wezwał Bank do zapłaty, powołując się na nieważność Umowy i wyznaczając Bankowi 14 – dniowy termin zapłaty. Wobec tego, odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonych na rzecz powoda kwot zostały zasądzone zgodnie z żądaniem powoda od dnia 20 lipca 2021 roku do dnia zapłaty.

VI. PRZEDAWNIE

Sąd nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia.

W ocenie Sądu, do roszczenia pieniężnego powoda w niniejszej sprawie ma zastosowanie ogólny 10 – letni termin przedawnienia roszczeń co do wpłat dokonanych przed dniem 09 lipca 2018 roku (zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2018 roku, poz. 1104) oraz 6-letni termin – co do wpłat dokonanych od 09 lipca 2018 roku. Co do zaś kwestii początku biegu terminu przedawnienia, to w niniejszej sprawie, Sąd – dzieląc argumentację, zawartą w wyroku TSUE z dnia 22 kwietnia 2021 roku w sprawie C-485/19 –uznać należało, iż termin przedawnienia roszczeń powodów o zwrot kwot wpłaconych na podstawie nieważnej umowy, a więc o zwrot świadczenia nienależnego, zaczął biec dla powoda nie od chwili dokonania poszczególnych spłat rat kredytu, lecz od chwili, kiedy powód uświadomił sobie istnienie w umowie nieuczciwych postanowień umownych, co w niniejszej sprawie nastąpiło – jak zeznał powód około 2020 roku. Skoro zatem pozew w niniejszej sprawie został wniesiony we wrześniu 2021 roku, to stwierdzić należało, iż roszczenie powoda o zapłatę nie przedawniło się.

VII. KOSZTY PROCESU

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości stronę pozwaną, która w całości proces przegrała. Na zasądzoną od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 11 817 zł składały się: kwota 1 000 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, kwota 10 800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powoda, będącego adwokatem (ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 roku, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1800) oraz kwota 17 zł tytułem opłaty

skarbowej od pełnomocnictwa. Na podstawie art. 98 § 1¹ k.p.c. od zasądzonych kosztów procesu Sąd zasądził również odsetki ustawowe za opóźnienie, liczone od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt III wyroku).

W ocenie Sądu, w niniejszej sprawie brak było uzasadnionych podstaw do uwzględnienia wniosku powoda o zasądzenie na jego rzecz tytułem zwrotu kosztów postępowania wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w wysokości trzykrotności stawki minimalnej. Niniejsza sprawa nie ma charakteru precedensowego, wręcz przeciwnie w podobnych sprawach pozwy składane są w liczbie kilkudziesięciu tysięcy rocznie. Ponadto obecnie wydawane są zarówno przez sądy krajowe jak i przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej liczne orzeczenia dotyczące spraw kredytów indeksowanych i denominowanych do waluty obcej. Trudno zatem uznać, aby niniejsza sprawa była skomplikowana pod względem faktycznym albo prawnym, bądź aby pełnomocnik powoda przyczynił się do jej rozstrzygnięcia. Dodatkowo Sąd miał na uwadze, że pełnomocnik powoda przygotował pozew w niniejszej sprawie na – sporządzonym przez siebie i wykorzystywanym przez niego w innych sprawach – szablonie, a więc jego sporządzenie wymagało uzupełnienia go danymi zmiennymi, dotyczącymi powoda i jego umowy kredytu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...).